

העם האם ישראל בוערת?

כמו תמיד. מתלקח הוויכוח: מי התחיל? בינתיים פורצות הלהבות משני עברי הקו הירוק. החרל מלהיות ירוק.

בתורת היהדות ובתורת האיסלאם כאחת יש כללים חמורים נגד השמדת עצים כעת מלחמה. כי במרחב השמי השחוק, העני בצמיחה, הפגיעה בעץ היא פגיעה בעמל הדורות.

גם הכלל הרומאני והאקולוגי הזה עלה באש האינתיפאדה.

לטענת הפלסטינים, היהודים הם שהתחילו בכך. מאז ראשית ההתקרי ממות עוקרים כוחות הכיבוש בסיטור נות עציזיות ומטעים, כעונש על פיגועים. ככל מיקרה נאמר שהרבר ררוש כדי למנוע מיסתור מזורקי נקבוקייתבערה ומייריאבנים. אך בעיני הפלסטינים, זהו אחד האמצעים לפגיעה ברמת-המחיה של הציבור המתקומם.

אולם את גל הצתות-היערות, העובר עתה על הארץ, אין להסביר רק כמעשה נקמה, ככחינת עין תחת עין, עץ תחת עץ. יש בו שלב חדש של האינתיפאדה.

סמל הסוף. אחת התכונות הבסיסיות של ההתקוממות היא כיוור היוזמה. לא עוד אירגוני-מחתרת מאוריי גנים, המתכננים פעולות, ושניתן לעלות על עיקבותיהם, אלא יוזמה פרטית פרטיזנית של היחיד, המשתמש בכל הבא ליד.

מכחינה זאת, הצתת-יער היא מכי

אולם גם מכחינה זו מסמלת את ההתקוממות. כאשר מככים אותה במקום אחד, היא פורצת במקום אחר. כאשר שיטה אחת של האינתיפאדה מפסיקה מלהיות יעילה, נולדת שיטה אחרת. כאשר מליונים אחוזים בלהט ההתקוממות, יימצאו שוב ושוב שיטות חדשות.

כסופו של דבר לא יהיה מנוס מפיתרון מדיני. חבל על היערות הנשי הפים בינתיים.

הכנסת אזהרת היועץ

היועץ המישפטי הוהיר: חוק השבות אינו דרוש, והוא יגרום לצרות בלי סוף.

כפעם המיידועיכמה התכנסה הכני סת כדי להחליט. מיהו יהודי?

עצם העובדה, שבית-המחוקקים של מדינה מודרנית מתכנס כדי להחליט על נושא כזה, נראית תמוהה, כמעט תימהונית. זה מתאים יותר לכנס כנסייתי בימי-הביניים מאשר לפרל-מנט דמוקרטי בסוף המאה ה-20.

מיהו אמריקאי? מי שנושא דרכון אמריקאי ו/או מי שמורהה עם העם האמריקאי. מיהו רוסי? מי שמגדיר את עצמו כרוסי. מיהו כריטי? נתין של הורמלכותה.

מדוע זה חשוב בכלל? מה זה עניינה של המדינה?

לא יהיה סוף. הצרה כולה התחילה עם חוק-השבות. המעניק ל"יהודים" זכויות מסוימות בשטח העליה. זכויות אלה הורחבו בחוק האזרחות וחוקים אחרים.

כאשר תיכנן רודי בנגוריון את חקיקת חוק-השבות. כאקט סימלי שבא לבטא את מה שהייתה בעיניו זכות הקיום של המדינה היהודית, נזעק

היועץ המישפטי לממשלה. היה זה יעקב שימשון שפירא, שהיה כעבור שנים לשר-המישפטים.

שפירא לא היה פחות ציוני מאשר בנגוריון. אבל הוא הסביר לבנגוריון שהוא עומד להסתבך ולסבך את המדינה כולה. כדי להביא לארץ את כל היהודים החפצים בכך, הסביר שפירא לראש-הממשלה, אין בכלל צורך בחוק. ענייני-העליה מסורים בידי הממשלה. וכל עוד שולט בישראל רוב יהודי ציוני, יכולה הממשלה לכצע מדיניות עליה ציונית, ללא צורך בחוק מיוחד. אך אם יתווקק חוק, הוהיר שפירא, לא יהיה סוף לוויכוח על הגדרת המונח "יהודי". היתה זאת נבואה.

מצב גרוטסקלי. מאז ועד היום מהלך הנושא הוא אימים כמדינה. תחילה לא הוגדר המונח בחוק, והיה מובן כי יהודי הוא מי שמגדיר את עצמו בתוסילב כיהודי. אחר-כך חוקן החוק, כמחיר להקמת הקואליציה בראשות הכנסת השביעית (1969). נקבעה נוסחה רתנית: יהודי הוא מי שגורל לא יהודיה או שגוייר, ושלא המיר את דתו. כבר אז דרשו החרדים להוסיף את המילה "כהלכה" למילה "גוייר". תביעתם נדחתה, ומאז נטשו הקרב, מקואליציה לקואליציה, וממשבר למשבר.

הנבואה של שפירא התגשמה בצורה כמעט גרוטסקית: אין כמעט עליה יהודית, מאז-ההגירה של ישראל הוא שלילי. יהודי ארצות-הברית אינם עולים לארץ, יהודי ברית-המועצות עולים לארצות-הברית, אך הסעיה היה של חוק-השבות ממשיך לשגע את המערכת הפוליטית ולגרום למשכרים עיתים לבקרים.

ההתקוממות האיוולת

עוד מגורש אחד בארצות-הברית שווה לפלסטינים יותר ממאה עווד בירושלים.

זה היה מוכרח לקרות. כי במצב של עימות בין כיבוש והתקוממות, אין מעשים נבונים. כאשר מורמת האלה, השכל שובת.

גירושו של מובארכ עווד הוא מתנה לאינתיפאדה. עווד מגורש אחד בחו"ל שווה לפלסטינים יותר ממאה עווד בירושלים.

כי מובארכ עווד, צעיר סימפאטי, הרובר אנגלית רהוה והמבטא ריערי נות בנוסח מוהנרס גנדי ומרטיין לותר קינג, הוא כדיוק מה שחסר לפלסטינים: אדם המסוגל להפיץ את רעיונות האינתיפאדה בארצות-הברית, בצורה ובשי מעתה ופיעי האזרח האמריקאי, שגורש מעיר-הולדתו ירושלים, מדי

יום ככינוסים ובאסיפות ברחבי-תל, וירבר על זוועות הכיבוש בשפה שלא נשמעה עד כה. יצחק שמיר ויצחק רבין, בעזרת שימעון פרס, הבטיחו לו מראש תהודה מירבית.

תינוקת עיוורת

כדוריגומי יכול להיות נשק קטלני. כאשר משתמשים בו בניווד להנחיות.

התמונה סובבה בשבוע שעבר סביב העולם, והרעידה את הלבבות. כתצלום נראית תינוקת, שעניה השמאלית נעקרה עליירי כדוריגומי. העיתונאים ריווחו כי זהו מיקרה שני מסוגו במחנה-הפליטים ג'באליה בעזה. לדברי האם, ישבה עם בתה בנית, כשנורה הכדור לתוך החרר (ראה עמוד 4).

בשבועות האחרונים הצליח צה"ל במידה רבה למנוע את פירסומן של תמונות-זוועה מן השטחים הכבושים. האמצעי הוא פשוט: סגירת כל שטח, שבו מתרחשת תקרית, לפני עיתונאים מקומיים זורים. הפאטנט נוסה כדורום אפריקה, והצליח חלקית. אך יש לו מיגבלות.

את צילום התינוקת אי-אפשר היה למנוע, כי היא הגיעה לבית-החולים. גם עיתוני ישראל והטלוויזיה הישראית צילמו אותה. אולם בארץ קהו החושים, והתצלום לא עורר עוד פלצות.

מתכת מצופה. איך יכולים כדוריגומי לגרום לתוצאה כזאת?

כשהופעלו לראשונה נגד ההתקרי ממות, היה נראה כאילו כדוריגומי הם תחליף הומאני לאש חיה ולריסוק עצמות — שתי שיטות שזועזעו את העולם, ושגרמו בהתחלה גם לזעזוע בישראל.

אולם כדוריגומי הם מכשיר הומאני רק כאשר הם מופעלים כהתאם להנחיות. משמע: ממרחק ניכר. מקרוב, זה יכול להיות נשק קטלני.

בניגוד לרושם ולשם, כדוריגומי אינו מורכב רק מגומי. זהו כדורימתכת קשות, המצופה במעטה-גומי. כדורי-המתכת כא להבטיח תבטה קשה ומכי איבה. מעטה-הגומי בא למנוע פגיעה קשה — מרחוק.

נראה כי חיילי-צה"ל משתמשים לא-אחת בכדורים אלה בניגוד להנחיות — בטווח קצר, בתוך בתים וגם נגד ילדים קטנים. בטווח כזה יכול הכדור גם להרוג, בייחוד כשהוא חורר לפה או לעין. הוא בוודאי יכול לגרום לפגיעה קשה.

השימוש הפסול בכדורים אלה הוא רדות נוספת להתערערות המישמעת (ראה הדוון). יתכן כי הטרגדיה של הילדות מג'באליה תביא לפחות להדיוק המישמעת בתחום זה.

הקערה התהפכה

על כיה: ועידת אלג'יר

היתה ההיפך הגמור והמדוייק של ועידת עמאן ערב

האינתיפאדה

רק כמה שעות-טיסה מפרידות בין עמאן ואלג'יר. אך מרחק של שנות-אור מפריד בין ועידת-עמאן וועידת-אלג'יר.

לפני שיבעה חודשים עלו בישראל ראשי הליכוד והמערך והמומחים לענייני ערבים. מנהיגי העולם הערבי התכנסו בבירת-ירדן. היתה זאת חגיגה אחת גדולה לראשי ישראל.

בוועידת-הפיסגה בעמאן התגשמו כל חלומותיהם. העניין הפלסטיני נרחק לפינה, וכאשר הזכירו אותו בכלל לא היה זה אלא מס'שפטיים. כל תשומת-הלב הופנתה לזירה רחוקה, חזית איראן-עיראק.

גיבור הוועידה היה המלך חוסיין, חביבם של המערך והליכוד. הוא היה המארח, הוא היה המוקד, הוא היה הפותח והמסכם, אליו עלו-לרגל מני האיג'יערב בולם.

ואילו יאסר ערפאת היה דמות זנוחה. איש לא התחשב בו. כאשר ישב בין סדאם חוסיין העיראקי והאפט' אל-אסד הסורי, נראה כמי שאינו שייך למקום.

כאילו לא די בכך, יצא המלך חוסיין מגדרו כדי להעליבו ולהשפילו. הוא לא קיבל אותו בנמלה-העופה, ולא שלח גם את אחיו או ראשי-ממשלתו לקבלו. במהלך הוועידה כמעט התעלם ממנו. הוא סירב לערוך לו טכס-פרידה כראוי, כמו לשאר המומנים. ובתרגום האנגלי של ההחלטות הושמט "בטעות" הפסוק הטיכסי שהתייחס למעמרו של אש"ף כנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני. כשנשאל על כך במסיבת העיתונאים המסודרת, הגיב המלך בליגלוג.

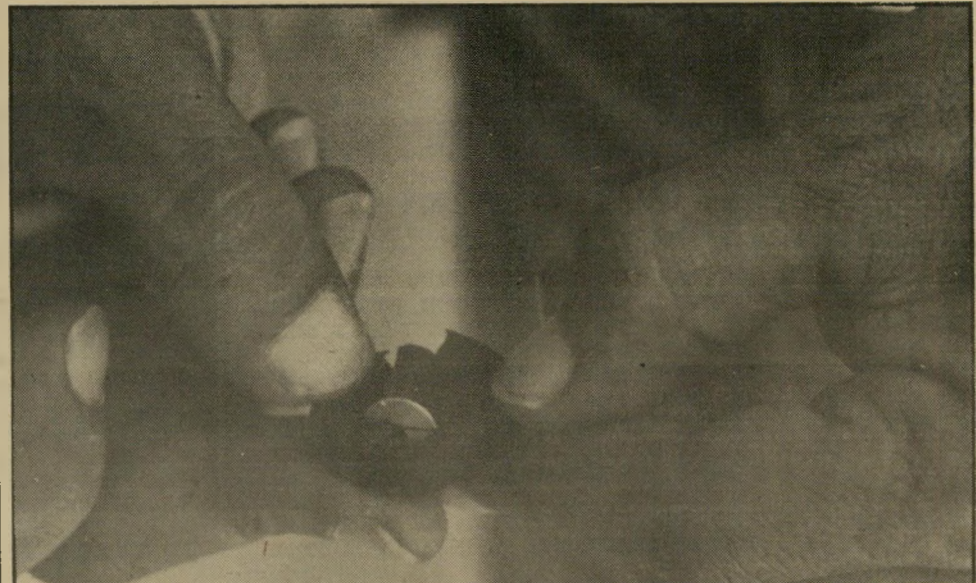
מומחיו ישראל ופרשניה גמיי רי את ההלל על הוועידה. הם קבעו כי אש"ף עומד על סף ההתפוררות, שהדל מלהיות גורם חשוב, שאין עוד צורך להתייחס אליו.

הקרקע בוערת

שבוע התכנסה ועידת הפיסגה של אותם ראשי העולם הערבי. שוב באו המלכים, הנשיאים, השייחים מ-20 המדינות הערביות. שוב הועלו בתורם אותם הרגלים, נוגנו אותם ההימנונים.

אך מה שהתרחש באלג'יר היה ההיפך המוחלט, המדוייק, של מה שהתרחש בעמאן. היתה זה כאילו בא בימאי וערך תרגול קולנועי: מה שהיה לבן שחור הפך לבן, מה שהיה צילי הפך שחור. הסצנה כולה צוללה מהחדש — בתנשיל.

הבעיה הפלסטינית עמדה במרכז הוועידה, מתחילתה ועד סופה, ורחקה הצידה כל עניין אחר. למילחמת אי-ראדעיראק שילמו רק מס'שפטיים. המלך חוסיין נראה כאילו אינו שייך למקום. הוא עמד בשוליים, דמות זנוחה וכמעט נשכחה. כאשר ניתן לו לנאום במושבי-המפתח, כפי שמגיע למי

כדוריגומי מסורק: לביהמתכת יכול לפצוע קשה מקרוב

שיר נוח. נער יחירי יכול להחליט על פעולה כזאת ולבצע אותה. אין הוא זקוק אלא לגפרור, ואולי לקצת חומרי דלק. התוצאה היא מיידית. הסיכוי להיתפס — קלוש.

בעיני הנער הפלסטיני, היער היהודי הוא גם סמל. כשם שהיער מסמל בעיני היהודים את מאמץ היצירה, את האידיאל הציוני, את הפוריות והתחיה הלאומית, כן הוא מסמל בעיני הערבים את פלישת הציונים לארץ, את גילת ארמותיהם, את לקיחת מרחבי-המחיה שלהם.

השוני בהתייחסות אל היער של הקרן הקיימת — גוף האוסר העברת קרקעות לערבים — מסמל את כל המאבק הטראגי בין שני העמים. קי שחור. גלי-הצתות הוא חלק מן המאבק הטוטאלי בין שני העמים.

הוא מוחק עתה את הקו הירוק, תרתי משמע: הקו נעלם, והוא חדל מלהיות ירוק. הוא הופך קו שחור, חרוך. קרוב לוודאי שזהו גל זמני. האיל-תור הפלסטיני נתקל בכוכרי-האילתור הישראלי. יימצאו אמצעים כדי לצמצם את צורת-המאבק הזאת.